

Marek Antoni Nowicki

Europejski Trybunał Praw Człowieka – przegląd orzecznictwa (lipiec–grudzień 2012 r.)

Palestra 58/1-2(661-662), 187-195

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Marek Antoni Nowicki

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
– PRZEGLĄD ORZECZNICTWA
(lipiec–grudzień 2012 r.)

WOLNOŚĆ WYPOWIEDZI (ART. 10)

Pokazywanie publicznie związanego z politycznym ruchem lub podmiotem symbolu, takiego jak flaga, może wskazywać na identyfikację osoby, która go pokazuje, z określonymi ideami lub ich reprezentowanie i w rezultacie należy do wypowiedzi chronionych w art. 10 Konwencji. Jeśli prawo do wolności wypowiedzi politycznej jest realizowane przy użyciu symboli, wymagana jest jak największa ostrożność przy stosowaniu restrykcji, zwłaszcza w przypadku symboli wieloznacznych. Tylko dokładne zbadanie kontekstu może umożliwić istotne rozróżnienie między językiem szokującym i napastliwym, ale chronionym w art. 10, i tym, który nie może być tolerowany w społeczeństwie demokratycznym.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 36.

Wolność zgromadzania się zapisana w art. 11 Konwencji chroni demonstrację, która może irytować lub obrażać osoby sprzeciwiające się głoszonym w jej trakcie ideom lub żądaniom. Gwarancje art. 11 odnoszą się do wszystkich zgromadzeń z wyjątkiem tych, których organizatorzy i uczestnicy mają gwałtowne zamiary lub w inny sposób zaprzeczają podstawom społeczeństwa demokratycznego. Wszelkie ingerencje w wolność zgromadzania się i wypowiedzi inne niż przypadki podżegania do przemocy lub odrzucania demokratycznych zasad – niezależnie od tego, jak szokujące i niemożliwe do zaakceptowania dla władz są określone poglądy lub słowa – źle służą demokracji, a często nawet jej zagrażają.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 37.

Gdyby każde prawdopodobieństwo napięć i gorącej wymiany zdań między stojącymi wobec siebie w opozycji grupami miało prowadzić do zakazu demonstracji, społeczeństwo przestałoby mieć możliwość poznania różnych poglądów na każdy

temat, rażącej wrażliwość opinii większości. Demonstracja może irytować lub obrażać osoby sprzeciwiające się jej ideom lub żądaniom. Jej uczestnikom należy jednak zapewnić możliwość demonstrowania bez obawy fizycznej przemocy ze strony oponentów; obawa taka mogłaby odstraszyć stowarzyszenia lub inne grupy wspierające wspólne idee lub interesy od otwartego wyrażania swoich opinii w wysoce kontrowersyjnych kwestiach dotyczących ogółu. W demokracji prawo do kontrdemonstracji nie może sięgać tak daleko, aby uniemożliwiać korzystanie z prawa do demonstrowania.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 38.

Obowiązkiem państw jest podejmowanie rozsądnych i odpowiednich działań umożliwiających pokojowe przeprowadzenie legalnych demonstracji. Nie mogą one jednak tego zagwarantować absolutnie i mają szeroką swobodę wyboru służących temu celowi środków. W tej dziedzinie na podstawie art. 11 mają obowiązek podjęcia oczekiwanych działań, a nie osiągnięcia określonego rezultatu.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 39.

Samo tylko ryzyko nie może być podstawą zakazu. Władze muszą przedstawić konkretne przewidywania potencjalnej skali zakłóceń porządku. Tylko wtedy możliwa jest ocena środków uznanych przez nie za konieczne, aby zneutralizować groźbę gwałtownych starć.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 40.

Ochrona opinii i wolność ich wyrażania jest jednym z celów wolności zgromadzania się i stowarzyszania się zawartych w art. 11. Zasada proporcjonalności wymaga zachowania równowagi między wymaganiami związanymi z celami wymienionymi w art. 11 ust. 2 i wolnością wypowiedzi w postaci słów, gestów lub nawet milczenia osób zebranych na ulicach lub w innych miejscach publicznych.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 41.

Swoboda władz wchodzi w grę, jeśli przekonująco wykazały one poważne zagrożenie, że dojdzie do kontrdemonstracji z użyciem przemocy. Jej uczestnicy mają prawo wyrażać swoją niezgodę z demonstrantami. Tak więc działając w reakcji na takie zagrożenie, państwo musi równocześnie spełnić swój obowiązek ochrony prawa do zgromadzania się obu demonstrujących grup przez próbę znalezienia środków najmniej restrykcyjnych i co do zasady pozwalających na odbycie obu demonstracji.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 43.

Władze – korzystając ze swobody oceny w związku z niebezpieczeństwem gwałtownej konfrontacji między dwiema grupami, a więc ogólnym problemem porządku publicznego – muszą ustalić, czy w przeszłości przy okazji podobnych wydarzeń dochodziło do aktów przemocy, a także ocenić wpływ kontrdemonstracji na demonstrację, w którą jest ona wymierzona. Fakty zakłócania porządku w przeszłości mają mniejsze znaczenie, jeśli w danym przypadku władze mogą podjąć działania prewencyjne, takie jak rozdzielenie przez policję obu zgromadzeń, i zapewnić dostateczną ochronę, nawet

jeśli w przeszłości dochodziło do przemocy lub wydarzeń wymuszających interwencję policji.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 44.

Wolność udziału w pokojowej demonstracji jest tak ważna, że nie podlega żadnym ograniczeniom, o ile zainteresowany sam nie popełni przy tej okazji niczego nagannego.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 47.

Publiczne eksponowanie określonego przedmiotu oznacza wypowiedź w zależności od okoliczności.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 52.

Przy interpretacji znaczenia danej wypowiedzi w procesie ustalania proporcjonalności konkretnego środka oznaczającego jej ograniczenie ważną rolę odgrywa miejsce i moment posłużenia się symbolem lub wieloznaczną wypowiedzią w innej formie.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 55.

Wywieszenie wieloznacznego symbolu w konkretnym miejscu masowego morderstwa można czasami uważać za wyraz identyfikacji ze sprawcami tych zbrodni; dlatego też wypowiedź w jednym przypadku chroniona, nie zawsze jest tak samo dozwolona wszędzie i w każdym czasie.

Wyrok Fáber v. Węgry, 24.7.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 40721/08, § 58.

OBOWIĄZEK PRZESTRZEGANIA PRAW CZŁOWIEKA (ART. 1)

Konwencja nie nakłada na państwo, które zgodziło się gościć na swoim terytorium międzynarodowy trybunał karny, obowiązku oceny zgodności z prawem pozbawienia wolności na podstawie porozumień między tym trybunałem i państwami, które go uznały.

Decyzja Djokaba Lambi Longa v. Holandia, 9.10.2012 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 33917/12, § 80.

Domniemanie ochrony równoważnej praw podstawowych w Unii Europejskiej ma w szczególności umożliwić unikanie sytuacji, w których państwo Konwencji musiałoby powołać się na obowiązki prawne wynikające z członkostwa w organizacji międzynarodowej niebędącej stroną Konwencji, na którą przeniosło część swojej suwerenności, dla uzasadnienia z punktu widzenia Konwencji wynikających z niego działań lub zaniechań. Domniemanie to ma również wskazać przypadki, w których Trybunał może, w imię interesu współpracy międzynarodowej, zredukować zakres swojej kontroli poszanowania przez państwo zobowiązań wynikających z Konwencji. Wynika z tego, że Trybunał jest gotów przystać na nie jedynie w stopniu, w jakim prawa i gwarancje, jakich poszanowanie zapewnia, korzystają z kontroli porównywalnej do tej, jaką sam sprawuje. Gdyby było inaczej, państwo uniknęłoby wszelkiej kontroli międzynarodowej zgodności swoich działań z zobowiązaniami wynikającymi z Konwencji.

Wyrok Michaud v. Francja, 6.12.2012 r., Izba (Sekcja V), skarga nr 12323/11, § 104.

Chociaż dostęp jednostek do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) jest wyraźnie bardziej ograniczony niż do Trybunału w Strasburgu na podstawie art. 34 Konwencji, w całości mechanizm kontrolny przewidziany przez prawo UE zapewnia ochronę porównywalną do oferowanej przez Konwencję. Po pierwsze, ponieważ jednostki korzystają z kontroli norm UE dokonywanej za pomocą środków prawnych do TSUE wykorzystywanych przez państwa członkowskie i instytucje UE, po drugie – ponieważ występując do sądów krajowych, mogą doprowadzić do stwierdzenia nieprzestrzegania prawa wspólnotowego przez państwo członkowskie. Kontrola TSUE sprawowana jest więc za pośrednictwem postępowania o wydanie orzeczenia wstępnego wszczętego przez te sądy.

Wyrok Michaud v. Francja, 6.12.2012 r., Izba (Sekcja V), skarga nr 12323/11, § 109.

Państwo jest odpowiedzialne na podstawie Konwencji za akty agentów obcego państwa działających na jego terytorium z aprobatą lub przyzwoleniem jego władz.

Wyrok El-Masri v. Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, 13.12.2012 r., Wielka Izba, skarga nr 39630/09, § 206.

PRAWO DO ŻYCIA (ART. 2)

Zaginięcie jest odrębnym zjawiskiem, które cechuje utrzymująca się niepewność i niemożność wyjaśnienia tego, co się stało, w sytuacji braku informacji albo nawet świadomego wprowadzania w błąd. Stan taki bardzo często przeciąga się w czasie, przedłużając udrękę krewnych ofiary. Tak więc obowiązek proceduralny utrzymuje się potencjalnie przez cały okres, w którym los osoby pozostaje nieznanym; brak wymaganego śledztwa oznacza naruszenie o charakterze ciągłym. Ma to miejsce nawet w razie domniemania śmierci ofiary.

Wyrok Aslakhanova i inni v. Rosja, 18.12.2012 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 2944/06, 8300/07, 42509/10, 50184/07 i 332/08, § 122.

Obowiązek proceduralny w przypadku zaginięcia potencjalnie utrzymuje się przez cały okres, w którym los osoby pozostaje nieznanym; istniejący brak wymaganego śledztwa należy uważać za naruszenie ciągłe art. 2. Śledztwo w sprawie zaginięcia nie służy wyłącznie ustaleniu okoliczności odebrania życia oraz znalezieniu i ukaraniu sprawcy. Istotna różnica w śledztwach w sprawach zaginięć polega na tym, że władze mają również doprowadzić do odnalezienia osoby zaginionej lub ustalić, co się z nią stało. W takich sprawach władze często muszą zacząć od bardzo niewielu dowodów i szukać ich, aby natrafić na ślad osoby zaginionej lub ujawnić jej los. Istotny dowód może pojawić się dopiero później. Ponadto w prawie międzynarodowym panuje zgoda co do potrzeby istnienia możliwości ścigania sprawców takich zbrodni nawet wiele lat po wydarzeniach.

Wyrok Aslakhanova i inni v. Rosja, 18.12.2012 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 2944/06, 8300/07, 42509/10, 50184/07 i 332/08, § 214.

Ramy społeczeństwa demokratycznego rządzącego się prawem nie pozwalają, aby system ten działał w warunkach, które gwarantują bezkarność nadużyć jego funkcjo-

nariuszy. W granicach obowiązków nałożonych przez Konwencję należy zagwarantować odpowiedzialność służb antyterrorystycznych i bezpieczeństwa bez narażania na szwank uprawnionej potrzeby zwalczania terroryzmu i zachowania koniecznego poziomu poufności takich działań.

Wyrok Aslakhanova i inni v. Rosja, 18.12.2012 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 2944/06, 8300/07, 42509/10, 50184/07 i 332/08, § 231.

Nie można podchodzić nadmiernie rygorystycznie do obowiązku śledztwa w sprawie bezprawnego pozbawienia życia pojawiającego się wiele lat po wydarzeniach, bo interes publiczny w doprowadzeniu do ścigania i skazania sprawców został stanowczo potwierdzony, zwłaszcza w kontekście zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości. Ze względu na poważny charakter tych zbrodni, dużą liczbę ofiar oraz wchodzące w grę standardy prawne obowiązujące w takich sytuacjach we współczesnych demokracjach Trybunał orzekł, że zamknięcie toczących się śledztw w sprawie porwań wyłącznie z powodu upływu okresu przedawnienia ścigania jest sprzeczne z obowiązkami na podstawie art. 2 Konwencji.

Wyrok Aslakhanova i inni v. Rosja, 18.12.2012 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 2944/06, 8300/07, 42509/10, 50184/07 i 332/08, § 237.

ZAKAZ TORTUR (ART. 3)

Ofiary zbrodni i ogół mają prawo wiedzieć o tym, co się zdarzyło, a więc prawo do prawdy o istotnych związanych z nią okolicznościach. Obowiązek śledztw w sprawach o zbrodnie istnieje również ze względu na to prawo.

Wyrok El-Masri v. Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, 13.12.2012 r., Wielka Izba, skarga nr 39630/09, § 191.

Artykuł 3 nie obejmuje wyłączenia zadania bólu fizycznego, ale również cierpienia na skutek bólu psychicznego i stresu z innego powodu niż napaść cielesna.

Wyrok El-Masri v. Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, 13.12.2012 r., Wielka Izba, skarga nr 39630/09, § 202.

PRAWO DO WOLNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA OSOBISTEGO (ART. 5)

Niemожność korzystania przez podejrzanego pozbawionego wolności od samego początku z pomocy adwokata ma wpływ na rzetelność postępowania karnego przeciwko niemu. Wyłącznie ta okoliczność nie może oznaczać, że pozbawienie wolności jest sprzeczne z art. 5 ust. 1 z tego powodu, iż nie odpowiada wymaganemu tym przepisem warunkowi zgodności z prawem.

Decyzja Simons v. Belgia, 28.8.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 71407/10, § 33.

W żadnym wypadku nie można zaakceptować, aby w państwie rządzącym się prawem możliwe było pozbawienie wolności w nadzwyczajnym miejscu aresztowania

poza wszelkimi strukturami wymiaru sprawiedliwości, np. w hotelu. Przetrzymanie w tak niezwykłym miejscu jest dodatkowym dowodem świadczącym o jego arbitralności.

Wyrok El-Masri v. Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, 13.12.2012 r., Wielka Izba, skarga nr 39630/09, § 236.

Państwo Konwencji narusza art. 5, gdy przekazuje daną osobę innemu państwu, w którym byłaby ona narażona na rzeczywiste ryzyko jaskrawego naruszenia tego artykułu.

Wyrok El-Masri v. Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, 13.12.2012 r., Wielka Izba, skarga nr 39630/09, § 239.

PRAWO DO RZETELNEGO PROCESU SĄDOWEGO (ART. 6)

Korzystanie z tajnych agentów jest uprawnioną techniką śledczą w zwalczaniu poważnych przestępstw pod warunkiem istnienia odpowiednich gwarancji przed nadużyciami. Interes publiczny nie może bowiem usprawiedliwiać korzystania z dowodów uzyskanych przez policję w rezultacie nakłaniania do przestępstwa. W kategoriach bardziej konkretnych Konwencja nie wyklucza możliwości opierania się we wstępnej fazie śledztwa, oraz gdy pozwala na to natura przestępstwa, na źródłach takich, jak anonimowi informatorzy. Czym innym jest jednak późniejsze użycie takich źródeł przez sąd jako podstawy skazania. Można je zaakceptować jedynie w razie istnienia odpowiednich i wystarczających zabezpieczeń przed nadużyciami, w szczególności jasnej i przewidywalnej procedury dotyczącej zezwoleń, stosowania i nadzoru nad takimi instrumentami śledczymi.

Wyrok Veselov i inni v. Rosja, 2.10.2012 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 23200/10, 24009/07 i 556/10, § 89.

W sprawach, w których główne dowody pochodzą z tajnych operacji, takich jak zakup kontrolowany narkotyków, władze muszą potrafić wykazać, że miały właściwe powody, aby ją podjąć. Konkretnie i obiektywne dowody muszą wskazywać, że już wcześniej zostały podjęte pierwsze kroki w celu popełnienia przestępstwa, za które skarżący był następnie ścigany. Trybunał wskazał, że wszelkie informacje, na które władze w tym zakresie się powołują, muszą być możliwe do zweryfikowania.

Wyrok Veselov i inni v. Rosja, 2.10.2012 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 23200/10, 24009/07 i 556/10, § 90.

Prawdopodobieństwo przekroczenia granicy między uprawnioną infiltracją przez tajnego agenta i nakłanianiem do przestępstwa jest większe, gdy w prawie krajowym nie ma jasnej i przewidywalnej procedury zezwoleń na tajne operacje, a tym bardziej gdy nie ma właściwego nadzoru.

Wyrok Veselov i inni v. Rosja, 2.10.2012 r., Izba (Sekcja I), skargi nr 23200/10, 24009/07 i 556/10, § 93.

Przestrzeganie gwarancji art. 6 ma szczególne znaczenie w postępowaniu dyscyplinarnym przeciwko sędziemu będącemu prezesem Sądu Najwyższego, w takim postępowaniu wchodzi bowiem w grę zaufanie społeczeństwa do funkcjonowania sądownictwa na najwyższym szczeblu krajowym.

Wyrok Harabin v. Słowacja, 20.11.2012 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 58688/11, § 133.

PRAWO DO POSZANOWANIA ŻYCIA PRYWATNEGO I RODZINNEGO (ART. 8)

Zamachy na prawo do poszanowania domu obejmują również zamachy o charakterze niematerialnym lub w sferze duchowej.

Wyrok Alkaya v. Turcja, 9.10.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 42811/06, § 29.

Wybór miejsca pobytu jest decyzją w istocie prywatną, a swobodne z niego korzystanie stanowi integralny element sfery autonomii osobistej chronionej w art. 8 Konwencji. Adres domowy należy w tym sensie do danych lub informacji o charakterze osobowym, będących elementem życia prywatnego, które z tego tytułu korzystają z ochrony.

Wyrok Alkaya v. Turcja, 9.10.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 42811/06, § 30.

Artykuł 8 chroni poufność wszelkiej „korespondencji” między jednostkami, przyznaje jednak wzmocnioną ochronę wymianie informacji między adwokatami i ich klientami. Wynika to z faktu, że adwokaci pełnią fundamentalną misję w społeczeństwie demokratycznym: obrony podsądnych. Adwokat nie może jej prawidłowo spełniać, jeśli nie jest w stanie zagwarantować tym, których broni, poufności kontaktów. Wchodzi tu w grę relacje zaufania nieodzowne dla realizacji tej misji. Uzależnione jest od tego – w sposób pośredni, ale nieunikniony – poszanowanie prawa podsądnego do rzetelnego procesu sądowego, w szczególności w zakresie, w jakim obejmuje prawo oskarżonego do wolności od samooskarżenia.

Wyrok Michaud v. Francja, 6.12.2012 r., Izba (Sekcja V), skarga nr 12323/11, § 118.

PRAWO DO WOLNOŚCI WYPOWIEDZI (ART. 10)

Niektóre kategorie wypowiedzi, takie jak lubieżne i obsceniczne, nie odgrywają istotnej roli w wyrażaniu idei. Wypowiedź obraźliwa może znaleźć się poza granicami ochrony wolności wypowiedzi, jeśli jedynym jej zamiarem była właśnie obraza.

Decyzja Rujak v. Chorwacja, 2.10.2012 r., Izba (Sekcja I), skarga nr 57942/10.

Prasa ma obowiązek przekazywać informacje i idee dotyczące spraw, w których wchodzi w grę interes publiczny, i może przy tym posługiwać się pewną dozą przesady, a nawet prowokacji, albo inaczej mówiąc, być w swoich wypowiedziach trochę nieumiarkowana. Posługiwanie się satyrą i ironią doskonale wpisuje się w korzystanie przez dziennikarza z wolności wypowiedzi.

Wyrok Smolorz v. Polska, 16.10.2012 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 17446/07, § 37.

W publicznym odbiorze zasada nieujawniania źródeł informacji nie doznałaby być może rzeczywistej szkody, gdyby musiała ustąpić w okolicznościach, w których źródło wyraźnie działało w złej wierze i w szkodliwym celu (np. przez umyślne fabrykowanie fałszywych informacji). Sądy nie powinny jednak zbyt łatwo przyjmować, że – przy braku nieodpartych dowodów – okoliczności takie istnieją w każdej konkretnej sprawie. Niezależnie od tego, ze względu na wielość interesów wchodzących w grę, zachowanie źródła nigdy nie może rozstrzygać o ocenie, czy należało nakazać jego ujawnienie, stanowiąc wyłącznie jeden z czynników – chociaż ważny – który należy brać pod uwagę.

Wyrok Telegraaf Media Nederland Landelijke Media B.V. i inni v. Holandia, 22.11.2012 r., Izba (Sekcja III), skarga nr 39315/06, § 128.

Internet stał się dzisiaj jednym z głównych środków korzystania przez jednostki z prawa do wolności wypowiedzi i informacji: znajdują się w nim narzędzia istotne dla udziału w działalności i debatach odnoszących się do kwestii politycznych lub interesu publicznego.

Wyrok Ahmet Yildirim v. Turcja, 18.12.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 3111/10, § 54.

Uprzednie ograniczenia nie są *a priori* niezgodne z Konwencją. Muszą jednak wpi-sywać się w ramy prawne szczególnie ścisłe, jeśli chodzi o granice zakazu, i skuteczne, jeśli chodzi o kontrolę przeciwko ewentualnym nadużyciom. W rezultacie nie można sobie wyobrazić kontroli takich środków prowadzonej przez sędziego, opartej na rozważeniu konkurujących ze sobą interesów i mającej na celu znalezienie między nimi równowagi, bez ram prawnych zawierających precyzyjne i konkretne reguły stosowania prewencyjnych ograniczeń wolności wypowiedzi.

Wyrok Ahmet Yildirim v. Turcja, 18.12.2012 r., Izba (Sekcja II), skarga nr 3111/10, § 64.

WOLNOŚĆ ZGROMADZANIA SIĘ I STOWARZYSZANIA SIĘ (ART. 11)

W pewnych okolicznościach pracodawca może w sposób uprawniony wprowadzić ograniczenia wolności stowarzyszania się pracowników, jeśli uważa, że było to konieczne w społeczeństwie demokratycznym np. dla ochrony praw innych osób albo zachowania neutralności politycznej funkcjonariuszy publicznych.

Wyrok Redfearn v. Wielka Brytania, 6.11.2012 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 47335/06, § 44.

Władze mają obowiązek zapewnić ochronę pracowników przed zwolnieniami przez prywatnych pracodawców motywowanymi wyłącznie przynależnością pracownika do określonej partii politycznej (albo przynajmniej możliwość dokonania niezależnego rozważenia proporcjonalności takiego zwolnienia w świetle wszystkich okoliczności sprawy).

Wyrok Redfearn v. Wielka Brytania, 6.11.2012 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 47335/06, § 43.

W pewnych sytuacjach władze mają obowiązek interwencji w relacjach między osobami prywatnymi (np. między pracodawcą i pracownikiem) w celu zapewnienia skutecznego korzystania z prawa do wolności stowarzyszania się.

Wyrok Redfearn v. Wielka Brytania, 6.11.2012 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 47335/06, § 42.

Ze względu na znaczenie demokracji w systemie Konwencji, przy braku gwarancji sądowych, system prawny pozwalający na zwolnienie z pracy wyłącznie ze względu na członkostwo pracownika w partii politycznej niesie ze sobą możliwość nadużyć.

Wyrok Redfearn v. Wielka Brytania, 6.11.2012 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 47335/06, § 55.

Artykuł 11 chroni nie tylko osoby lub stowarzyszenia, których poglądy są odbierane przychylnie albo postrzegane jako nieszkodliwe lub obojętne, ale i takie, których poglądy obrażają, oburzają lub wprowadzają niepokój.

Wyrok Redfearn v. Wielka Brytania, 6.11.2012 r., Izba (Sekcja IV), skarga nr 47335/06, § 56.

PRAWO DO ZAWARCIA MAŁŻEŃSTWA (ART. 12)

Zbyt długo prowadzone postępowanie rozwodowe może w pewnych okolicznościach rodzić problem na tle prawa do zawarcia małżeństwa.

Wyrok V. K. v. Chorwacja, 27.11.2012 r., Izba (Sekcja I), skarga nr 38380/08, § 99.

OCHRONA WŁASNOŚCI (ART. 1 PROTOKOŁU NR 1)

Zgodność z art. 1 Protokołu nr 1 wymaga, aby wywłaszczenie spełniało trzy warunki: musi być przeprowadzone „na warunkach przewidzianych przez ustawę”, co wyklucza wszelkie działania arbitralne władz krajowych; być „w interesie publicznym”; i zachować właściwą równowagę między prawami właściciela i interesami społeczności.

Wyrok Vistiņš i Perepjolkins v. Latvia, 25.10.2012 r., Wielka Izba, skarga nr 71243/01, § 93.

W kwestiach ogólnej polityki społecznej i ekonomicznej, w związku z którą opinie w społeczeństwie demokratycznym mogą się rozsądnie znacznie różnić, krajowy decydent polityczny musi dysponować szczególnie szeroką swobodą. Dotyczy to również planowania miejskiego i regionalnego.

Wyrok Vistiņš i Perepjolkins v. Latvia, 25.10.2012 r., Wielka Izba, skarga nr 71243/01, § 98.

W przypadku wywłaszczenia musi istnieć procedura pozwalająca na ogólną ocenę jego skutków, w tym przyznanie kwoty odszkodowania zgodnej z wartością wywłaszczonego mienia, ustalenie osób uprawnionych oraz rozwiązanie wszelkich innych kwestii związanych z wywłaszczeniem. Zwykle odszkodowanie należy obliczać ze względu na wartość mienia w dacie utraty własności. Każde inne podejście mogłoby stwarzać możliwość pewnej niepewności lub nawet arbitralności.

Wyrok Vistiņš i Perepjolkins v. Latvia, 25.10.2012 r., Wielka Izba, skarga nr 71243/01, § 111.

Państwo jest odpowiedzialne za długi spółek socjalistycznych ściśle kontrolowanych przez administrację rządową.

Wyrok Ališić i inni v. Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Serbia, Słowenia i Była Macedońska Republika Jugosławii, 6.11.2012 r., skarga nr 60642/08, § 70.